

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Program dvoustranné rozvojové spolupráce České republiky

Etiopie

2018–2023

	Úvod	4
1.	Etiopie	5
	Mapa země a základní fakta, politická situace, ekonomická situace	
1.1	Analýza potřeb země	
1.2	Rozvojové priority země a SDGs Agendy 2030	
2.	Česká republika v Etiopii	10
2.1	Výsledky dosavadní spolupráce	
2.2	Priority a cíle spolupráce	
2.3	Opatření k dosažení cílů	
2.4	Koordinace ČR s dalšími dárci	
3.	Podmínky realizace programu spolupráce.....	14
3.1	Podmínky realizace v zemi	
3.2	Monitoring a evaluace	
3.3	Řízení rizik a zvyšování udržitelnosti	
3.4	Platnost a aktualizace programu	
4.	Přílohy.....	16
4.1	Schéma programu	
4.2	Results Matrix	
4.3	Zkratky a vysvětlivky	

Úvod

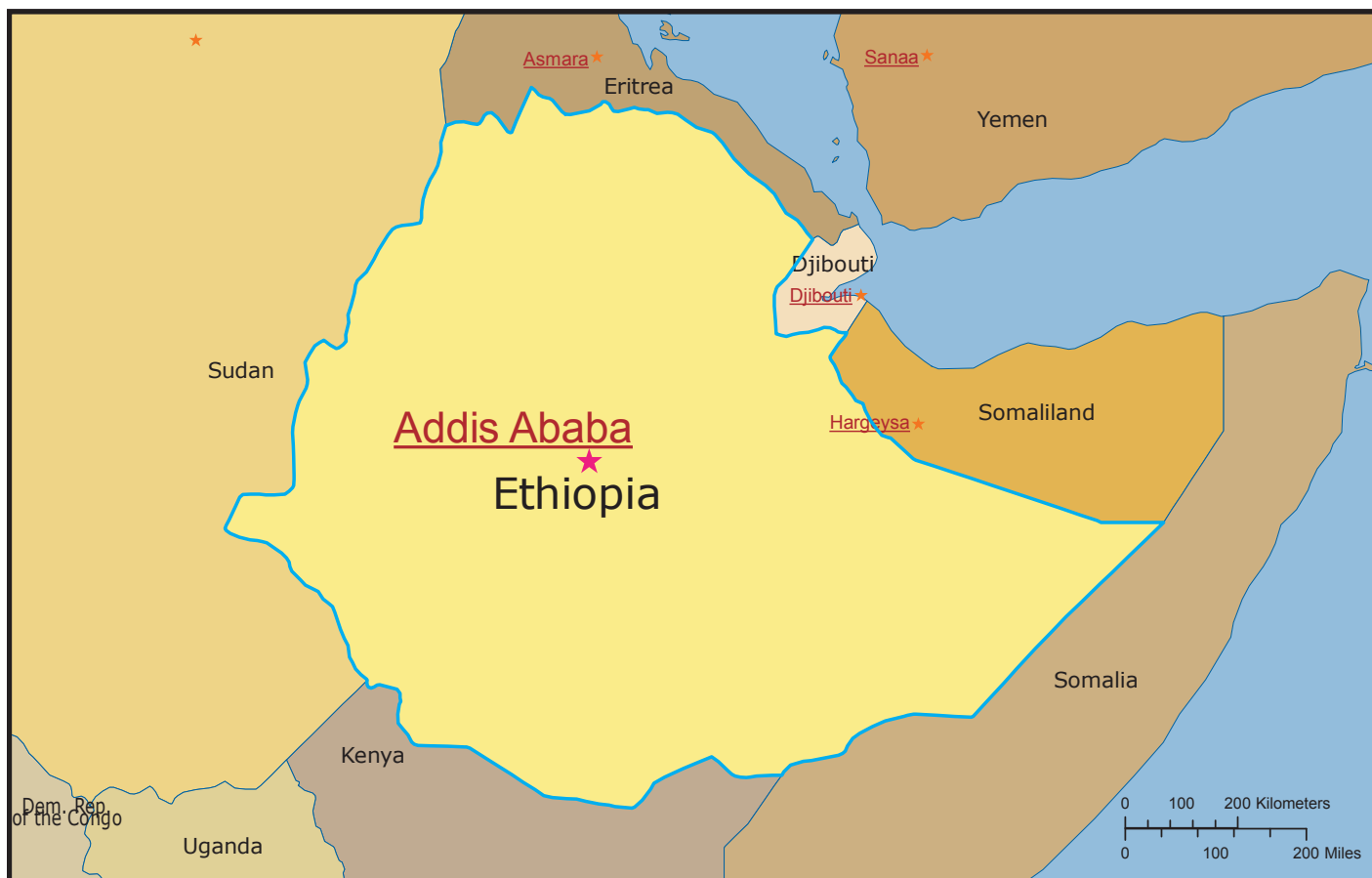
Česká republika tímto programem navazuje na dosavadní spolupráci a partnerství s Etiopií v oblasti rozvojové spolupráce a reaguje jím na její potřeby a rozvojové priority. Program vychází z cílů Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018 – 2030 (dále jen „Strategie ZRS ČR“) a respektuje cíle udržitelného rozvoje (SDGs) Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj a zásady globálního partnerství pro efektivní rozvojovou spolupráci. Program zároveň zohledňuje dosavadní zkušenosti a evaluace projektů či sektorů uskutečněné v době trvání předcházejícího programu spolupráce. Program bere v úvahu i závěry a doporučení pro českou zahraniční rozvojovou spolupráci vzešlé z Peer Review OECD v roce 2016.

Etiopie je druhou nejlidnatější zemí afrického kontinentu, která má dlouhodobě důležitou stabilizační roli v širší oblasti Afrického rohu, vč. role v migrační agendě; příchod uprchlíků ze sousedních zemí je konstantní a Etiopie již nyní hostí největší utečeneckou komunitu v Africe. Etiopie je důležitým členem Mezivládního úřadu pro rozvoj (IGAD), který se pozitivně angažuje v konfliktu v Jižním Súdánu či v Somálsku a napomáhá tak uklidnění regionu. Význam Etiopie podtrhuje i to, že Addis Abeba je sídlem Africké unie. Etiopie je rovněž zapojena do aktivit v rámci Světového fondu EU pro Afriku (dále jen „EUTF“) a Rámce EU pro migrační partnerství. Etiopie využívá s EU bezkvótový a bezcelní obchodní režim EBA (Everything But Arms). Přes výrazný ekonomický růst v posledním období patří Etiopie stále mezi nejchudší země světa.

Cílem programu rozvojové spolupráce je podpora naplňování etiopského „Plánu růstu a transformace II“ (GTP II) a úsilí Etiopie o dosažení statusu země s nižším středním příjmem. Dále je záměrem spolupráce při vytváření udržitelného a spravedlivého hospodářského růstu Etiopie a na dosažení inkluzivního, genderově vyváženého, demokratického zapojení všech skupin společnosti do rozhodovacích procesů na místní, regionální i federální úrovni. Tento program rozvojové spolupráce je nedílnou součástí celkové spolupráce České republiky s Etiopií a přispívá k posílení bilaterálních politických, ekonomických i kulturních vztahů s Etiopií a zintenzivnění spolupráce na úrovni vlád, samospráv, nevládních organizací a soukromých subjektů.

Pro naplnění priorit rozvojové spolupráce se Česká republika bude soustředit zejména na podporu rozvoje venkova a zemědělství a zajištění potravinového zabezpečení při současné ochraně krajiny a udržitelném hospodaření s půdou i lesy. Dále se bude věnovat oblasti udržitelného nakládání s přírodními zdroji, zejm. s vodou. Bude také podporovat inkluzivní sociální rozvoj všech skupin obyvatelstva a rovný přístup ke všem úrovním vzdělávání a odborné přípravy a ke zdravotnictví. Spolupráce bude podporovat genderovou rovnost a řádnou demokratickou správu věcí veřejných a ochranu klimatu v zemi. Česká republika bude doplňovat bilaterální rozvojové aktivity humanitární pomocí, zejména v případě závažných katastrof a zvýšeného přílivu uprchlíků ze sousedních zemí, ale i ve vztahu ke komplexním a dlouhodobým humanitárním potřebám.

Tento program vznikl za aktivní účasti zástupců všech zainteresovaných rezortů státní správy, samospráv a nevládní i podnikatelské sféry. Jedná se o konsensuální dokument, který bude základem koordinované a konsolidované rozvojové spolupráce České republiky v Etiopii, s cílem dále posílit její udržitelnost, koherenci i viditelnost.

1. ETIOPIE

počet obyvatel:	99,391 milionů ¹
kategorizace země dle OECD/DAC dle HND na hlavu:	619 USD; kategorie nejméně rozvinutých zemí (LDCs) ²
index lidského rozvoje (HDI) UNDP:	0,442 (174. místo ze 188 zemí)
index vnímání korupce (CPI) Transparency International:	33 bodů (ze celkových 100, 103. místo ze 168 zemí)
statut svobody dle Freedom House:	„not free“ (nesvobodná země)
ODA na hlavu:	37 USD ³

¹ <http://www.worldbank.org> (2015)

² <http://www.oecd.org> (2016)

³ <http://www.worldbank.org> (2014)

Situace země

Etiopie je rozlehlý mnohonárodnostní stát s rychlým populačním růstem, kde hlavní prioritou je trvale udržitelný hospodářský růst a celková prosperita obyvatel všech regionů, což představuje základní předpoklad pro posílení politické a sociální stability v zemi. Jedním z hlavních prostředků k zajištění růstu je snaha o zvýšení produktivity zemědělství a jeho komercializaci a podpora řemeslného a výrobního sektoru vytčená v druhém národním rozvojovém plánu (Growth and Transformation Plan II, GTP II) na období 2015 – 2020⁴.

Etiopie patří mezi nejméně rozvinuté země světa dle klasifikace OECD s relativně uzavřenou ekonomikou, a to i přesto, že prodělala v posledních letech výrazný ekonomický růst. Hlavní trendy vývoje hospodářství jsou příznivé; je uplatňována omezující fiskální politika, zahraniční investice mají stoupající tendenci, země má přístup k mezinárodnímu finančnímu trhu, rostou domácí úspory, veřejné výdaje se udržují na vysoké úrovni a dle národního plánu rozvoje zůstává prioritním cílem diverzifikace a transformace ekonomiky. Země se ale potýká s omezenými příjmy z vývozu, rostoucím obchodním deficitem či zadlužením státních podniků, potřebuje rozvíjet soukromý sektor. Páteří hospodářství Etiopie je nadále zemědělství, které tvoří 45 % HDP země a zaměstnává 85 % pracovní síly. Jeho kritickými faktory jsou vysoká závislost na přírodních výkyvech (nepravidelných srážkách), nízká produktivita, nedostatečný rozvoj efektivních a šetrných zemědělských metod (vč. chovu domácích zvířat) a nedostatečně udržitelné využívání půdy, které vede k její degradaci. V zemi tak dosud nebyla vymýcena chronická podvýživa a přetrvává potenciální potravinové ohrožení a závislost na potravinové pomoci.

V rámci plnění rozvojových cílů tisíciletí (MDGs)⁵ dosáhla Etiopie dobrých výsledků; podařilo se snížit podíl obyvatelstva žijícího pod národní úroveň chudoby, klesla celková nezaměstnanost (vysoká zůstává u žen a dívek), základní vzdělání je zpřístupněno všem - hlavní výzvou zůstává zvýšení kvality vzdělávání. Dětská úmrtnost klesla o dvě třetiny, úspěšně pokročil boj proti nemocem (HIV/AIDS, malárie aj.), podíl obyvatelstva s přístupem k nezávadné pitné vodě i sanitačnímu zařízení významně narostl, venkov však stále výrazně zaostává. Celkový čistý objem ODA v Etiopii vzrostl z 1,1 mld. USD za r. 2000 na 3,8 mld. USD za r. 2013, přičemž rozvojová pomoc činila v r. 2013 8,2 % HDP. Nedostatečná je i nadále školní docházka dívek omezovaná socioekonomickými a kulturními faktory, zároveň reálný vliv žen v rozhodovacích procesech je stále spíše nízký. Problémem nadále zůstává vysoká mateřská úmrtnost.

⁴ Growth and Transformation Plan II, www.mofed.gov.et

⁵ „MDG Report 2014 Ethiopia“, www.undp.org

1.1 Analýza potřeb země

Analýza potřeb země vychází zejména z etiopského národního Plán růstu a transformace II (GTP II). Dále se opírá o zkušenosti s dosavadní realizací ZRS ČR v zemi, vč. výsledků evaluací vybraných projektů. Jednotlivé potřeby jsou analyzovány na pozadí Cílů udržitelného rozvoje.

Etiopie patří mezi nejméně rozvinuté země světa (LDCs) s vysokým ročním přírůstkem obyvatelstva (od roku 2010 asi 12% nárůst). Přes dobrý ekonomický růst v posledních letech zůstává potřeba **omezování chudoby** základní výzvou, a to zejména ve venkovských oblastech, kde žije většina populace.

Etiopie patří, vzhledem ke klimatické zranitelnosti a rychlému populačnímu růstu, k zemím s nejvyšším výskytem hladu; až 40 % dětí trpí podvýživou, velká část obyvatelstva pak chronickou podvýživou. Země je závislá na potravinové pomoci a čelí potenciálnímu potravinovému ohrožení. Nezbytné je **zvýšení zemědělské produkce** a vytváření udržitelného rozvoje zemědělství pro všechny, **podpora potravinového zabezpečení** a přístupu všech k dostačující stravě. Nutné je také posílení hodnotových řetězců produktů.

Stav a počet technických vzdělávacích institucí je nedostatečný, chybí materiál a vybavení, příprava učitelů není adekvátní potřebám, problém představuje i nedobré pracovní uplatnění absolventů. Přetrvává tak vysoká nezaměstnanost, zejm. u žen a dívek a mladých lidí. Nezbytnou potřebou pro udržitelný rozvoj země je zajištění **inkluzivního přístupu ke kvalitnímu vzdělání** na všech úrovních systému, vč. odborného vzdělávání (TVET, Technical Vocational Education Training).

Rozdíly mezi zaměstnaností mužů a žen jsou vysoké, zapojení dívek do školní docházky je omezováno socioekonomickými a kulturními faktory, reálný vliv žen v rozhodovacích procesech je spíše nízký. Trvá tak potřeba podpory **genderové rovnosti**, posilování postavení všech žen a dívek a celkově podpory respektu k lidským právům.

Překážkou dalšího rozvoje země je trvající nedostatečný a nerovný přístup pro všechny k zajištění základních potřeb. Přetrvává nutnost nadále zvyšovat počet obyvatel s **přístupem k pitné vodě a sanitaci**, vč. hygienických zařízení, potřeba zlepšení hygienických návyků obyvatel a zaměření se na prevenci především infekčních onemocnění.

Rozvoj země, zejm. její zemědělské produkce a venkovských částí, je vysoce závislý na přírodních výkyvech; častými devastujícími jevy jsou sucha, bleskové povodně, jiné přírodní pohromy, snížená schopnost krajiny zadržovat vodu v důsledku ztráty vegetačního krytu apod. Tyto jevy, plynoucí z klimatických podmínek a klimatické změny mají přímý důsledek na obživu obyvatelstva a jeho ekonomickou situaci. Zranitelnost země plynoucí z **klimatické změny** je vysoká a vyžaduje opatření na její snižování.

Přírodní výkyvy a jejich důsledky, velký populační růst, málo efektivní, nešetrné, málo udržitelné zemědělské metody a nedostatečný krajinný management jsou příčinami vyčerpávání přírodních zdrojů, půdy i lesů, což vede k degradaci půdy, její erozi, snižování její výnosnosti a k její větší zranitelnosti klimatickými výkyvy. Zásadní důležitost tak má **podpora ochrany a obnovy krajiny** (půdy, lesů), ochrana ekosystémů a biodiverzity a další související aktivity, vč. systémové **prevence přírodních katastrof**.

1.2 Rozvojové priority země a SDGs Agendy 2030

Strategickým rozvojovým dokumentem Etiopie je „Plán růstu a transformace II na léta 2015 - 2020“ (GTP II), který zohledňuje cíle udržitelného rozvoje (SDGs) a z něhož vychází další národní sektorové strategie. Hlavním cílem plánu a rozvojového úsilí je přivést Etiopii k dosažení statusu země s nižším středním příjmem do r. 2025. Důraz je kladen zejm. na rychlý udržitelný a spravedlivý hospodářský růst zvyšováním produktivity zpracovatelského průmyslu a zemědělské výroby a na celkový rozvoj venkovských oblastí. Dále je zdůrazňováno vytváření klimaticky odolné zelené ekonomiky a zlepšování její produktivity a konkurenceschopnosti a zvyšování produkční kapacity výrobních sektorů. Velká váha je přikládána podpoře investic do kvalitní infrastruktury, transformaci domácího soukromého sektoru, dále pak rovněž posilování kapacit a odolnosti institucí. Pozornost je věnována také rozvoji inkluzivní demokratické společnosti, vč. podpory posilování rovného participativního postavení žen a dívek ve společnosti.

2. ČESKÁ REPUBLIKA V ETIOPII

2.1. Výsledky dosavadní spolupráce

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce (dále jen „ZRS“) České republiky na období 2010 – 2017 řadila Etiopii mezi prioritní země české ZRS. Partnerská spolupráce se v těchto letech řídila Programem rozvojové spolupráce, který stanovil sektorové priority životní prostředí (zásobování pitnou vodou a sanitace), sociální rozvoj (zejm. vzdělávání), v menší míře zdravotnictví a zemědělství. Rozvojové projekty byly realizovány především v Regionu jižních národů, národností a lidu (dále jen „SNNPR“), některé projekty probíhaly rovněž v Addis Abeba a okolí, humanitární projekty pak rovněž v Somálském a Oromském regionu s cílem posílit synergii pozitivních dopadů humanitární intervence a rozvojové spolupráce.

Projekty ve vzdělávání se zaměřovaly hlavně na zvyšování kvality vzdělávacího systému a na zavádění moderních vyučovacích metod do základního a středního školství, a to v souladu s národním programem na zlepšení kvality vzdělávání (GEQIP). Rozvíjela se rovněž spolupráce v oblasti odborného vzdělávání v kožedělném průmyslu. Díky dobré spolupráci s federálním ministerstvem školství a pedagogickými vysokými školami obsáhly projekty České republiky velký okruh příjemců a jejich výsledky jsou dobře replikovatelné.

V prioritní oblasti zásobování vodou a sanitace se dosáhlo zlepšení dostupnosti pro obyvatele SNNPR a zároveň se dařilo významně přispět k budování kapacit konkrétních komunit a místní správy v managementu vodních zdrojů a jejich údržby. Důraz byl kladen také na osvětu a podporu hygienických návyků. Humanitární pomoc doplňovala v této oblasti rozvojové aktivity nouzovými dodávkami vody pro obyvatele postižené suchem a budování dočasných hygienických struktur pro uprchlíky ze sousedních zemí.

Projekty v oblasti zemědělství se soustředily na přizpůsobení zemědělství konkrétnímu typu krajiny a klimatu a na udržitelné nakládání s přírodními zdroji (prevencí eroze a zpomalením odlesňování je lépe chráněna půda), budování udržitelných zdrojů obživy zemědělců, vč. podpory jejich přístupu na lokální trhy a na budování kapacit rurálních komunit a místní správy. Česká republika se zaměřovala rovněž na podporu poradenských center zemědělců (Farmer's Training Centers – FTCs), ačkoliv zde se jako rizikový moment udržitelnosti projevil přenos know-how z FTCs na běžné zemědělce (multiplikační efekt). Humanitární aktivity posilovaly odolnost místního obyvatelstva a jeho základních zdrojů obživy vůči opakovanému suchu.

Významným příspěvkem ČR v oblasti snižování rizika katastrof a připravenosti na ně je zmapování velkých území Etiopie zaměřené na přírodní (geologická) rizika a vodní zdroje; byla navázána kvalitní a dlouhodobá spolupráce s Geologickou službou Etiopie. Také humanitární aktivity ČR v Etiopii zahrnovaly opatření na snižování rizika a dopadů katastrof a zvyšování připravenosti a odolnosti místních komunit vůči hlavním rizikům.

V uplynulém období se realizovaly rovněž projekty programů Aid for Trade v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu a transformační projekty v oblasti řízení veřejných financí v gesci Ministerstva financí.

2.2. Priority a cíle spolupráce

Program dvoustranné rozvojové spolupráce České republiky a Etiopie si klade za cíl, v souladu s rozvojovými ambicemi etiopské vlády, celkovou podporu a aktivaci ekonomického potenciálu země a jejího obyvatelstva a vytváření udržitelného a inkluzivního hospodářského růstu, který přispěje k odstranění chudoby a nerovností, podpoří vyšší zaměstnanost a celkovou soběstačnost všech skupin obyvatelstva. Zároveň je cílem zvyšování celkové kvality a spokojenosti života obyvatel země a naplňování nejzákladnějších potřeb. V aktivitách rozvojové spolupráce bude brán zřetel na rovnost žen a mužů i všech skupin obyvatelstva, na řádnou demokratickou správu věcí veřejných a na ochranu klimatu.

Česká republika bude ve svých aktivitách podporovat komplexní rozvoj venkova, vč. zemědělství, chce se soustředit na zajištění potravinového zabezpečení obyvatelstva při současné ochraně krajiny a udržitelném hospodaření s půdou i lesy. Dále se bude věnovat oblasti udržitelného nakládání s přírodními zdroji, zejm. s vodou, a zajištění přístupu obyvatel k bezpečné a cenově dostupné pitné vodě i odpovídajícímu sanitačnímu a hygienickému zařízení. Česká republika se bude dále zasazovat o zajištění rovného přístupu všech žen a mužů, dívek a chlapců k cenově dostupnému a kvalitnímu odbornému, učňovskému a vyššímu vzdělání. Česká republika bude při naplňování cílů vycházet rovněž z vlastní zkušenosti z celkové hospodářské a společenské transformace své země. Důraz bude kladen rovněž na provázání dvoustranných aktivit s politikami EU, včetně Migračního partnerství.

Geografické zaměření programu se i nadále bude převážně zaměřovat do Regionu jižních národů, národností a lidu (SNNPR).

CÍLE A VÝSTUPY:

I. Zemědělství a rozvoj venkova

Zlepšení celoročního přístupu všech skupin obyvatelstva k bezpečné, výživné a dostačující stravě. Zavádění udržitelného hospodaření s půdou a krajinou.

Aktivita povedou ke zvýšení produktivity zemědělské výroby při současném zlepšování kvality půdy a šetrnosti k ekosystémům. K naplnění cíle povede také zefektivnění způsobu výživy cílových skupin lepším využitím živin z dostupných potravin a snížení hygienických a zdravotních rizik. Bude posilována kapacita a efektivita zemědělského poradenství národní sítě farmářských tréninkových center (FTC) a důraz bude také kladen na vytváření hodnotových řetězců v zemědělské výrobě a na vytváření živobytí pro všechny skupiny obyvatelstva. Součástí aktivit bude zavádění principů udržitelného hospodaření s půdou a krajinou na úrovni konečných příjemců i oficiálních struktur (kraje, vesnice), tvorba územních plánů a jejich uvedení do praxe. Podpora se rovněž soustředí na vhodné úpravy v krajině, včetně zalesňování, vedoucí k ochraně půdy, zvýšení a diversifikaci vegetačního pokryvu a posílení schopnosti krajiny zadržovat vodu. Aktivita budou rovněž směřovány do rozvoje efektivního odborného a učňovského vzdělávání a podpoří tak udržitelnost a přenositelnost projektů.

II. Udržitelné nakládání s přírodními zdroji

Zajištění univerzálního, rovného přístupu obyvatel k bezpečné a cenově dostupné pitné vodě a zajištění odpovídajícího sanitačního a hygienického zařízení pro všechny, se zvláštním ohledem na potřeby žen, dívek a malých dětí zaváděním udržitelných systémů zásobování pitnou vodou.

K naplnění tohoto cíle povedou aktivity v oblasti rozvoje vodohospodářské a technické infrastruktury. Kapacita nových zdrojů bude koncipována tak, aby pokryla poptávku po pitné vodě při současném růstu počtu obyvatel. Důraz bude kladen také na budování kapacit personálu úřadů v oblasti managementu vodních zdrojů. Česká republika bude svými aktivitami napomáhat rozvoji efektivního odborného a čňovského vzdělávání v oblasti vodohospodářství a podpoří tak udržitelnost a přenositelnost projektů. V oblasti sanitační se budou aktivity soustředit jak na stavbu nových a úpravu stávajících sanitačních zařízení, tak na oblast školení a výuky o zásadách sanitační a hygieny na základě průzkumu znalostí a praktik cílových komunit.

III. Humanitární pomoc

ČR je připravena doplnit bilaterální rozvojové aktivity v Etiopii humanitární pomocí zejména v případě závažných katastrof a zvýšeného přílivu uprchlíků ze sousedních zemí, ale i ve vztahu ke komplexním a dlouhodobým humanitárním potřebám. Součástí humanitární pomoci budou vždy také opatření zaměřená na snižování zranitelnosti a posilování odolnosti obyvatelstva. Pomoc bude dle možnosti navazovat na prioritní tematické oblasti.

2.3. Opatření k dosažení cílů

Stěžejní formou pro dosažení cílů a výsledků programu je dvoustranná projektová rozvojová spolupráce, doplněná o projekty trojstranné spolupráce spolufinancované dalšími donory. Doplnkovými formami jsou mnohostranná rozvojová spolupráce ČR a v případě potřeby humanitární pomoc.

V rámci dvoustranné rozvojové spolupráce bude program naplňován zejména prostřednictvím rozvojových projektů cílených na zvyšování kapacit partnerů a příjemců, zahrnující přenos know-how, technologií a investičních celků. Tyto projekty budou realizovány výhradně na základě projektových námětů od místních subjektů s ohledem na zacílení programu, a to skrze dotace, veřejné zakázky, rozpočtová opatření a případně i peněžní dary místním subjektům v partnerské zemi. Dalším nástrojem jsou pak tzv. malé lokální projekty (MLP) realizované přímo při zastupitelském úřadu (ZÚ) ČR, které umožňují menší, přesně cílené rozvojové aktivity v souladu se zaměřením programu. Využívány budou rovněž nové finanční nástroje, studie proveditelnosti, podnikatelská partnerství rozvojového či investičního charakteru a projekty podpory obchodu (Aid for Trade). Přímou vazbu na stanovené prioritní oblasti rozvojové spolupráce tohoto programu bude mít i vysílání učitelů a expertů do Etiopie a studijní návštěvy pracovníků etiopské státní správy a samosprávy v ČR, které budou zaměřené výlučně na přenos know-how. Vedle toho budou využívány synergie s dalšími technickými nástroji, jako je poskytování stipendií.

2.4. Koordinace ČR s dalšími aktéry

Česká republika bude v souladu s globálními zásadami o efektivnosti pomoci a v duchu kontinuity svého dosavadního přístupu usilovat o koordinaci svých aktivit s ostatními dárci v tematických oblastech svého prioritního zájmu dle Strategie ZRS 2018 – 2030.

V Etiopii se angažují všichni významní bilaterální i multilaterální dárci a Etiopie patří k největším příjemcům ODA v Africe. Důležitou část vnější pomoci Etiopii stále tvoří také humanitární pomoc, především v oblastech potravinové pomoci, řešení následků přírodních katastrof a pomoci uprchlíkům. Největšími multilaterálními dárci jsou Mezinárodní rozvojová asociace (IDA), Evropská unie (EU) a Africký rozvojový fond, největšími bilaterálními donory jsou dlouhodobě USA, Velká Británie a Nizozemsko, významnými dárci jsou mj. také Japonsko, Francie, Německo nebo Švédsko.

Česká republika se bude snažit aktivně zapojit do společného programování ZRS EU, a to v souladu s vlastními zahraničněpolitickými prioritami i kapacitami a v duchu principů efektivnosti a harmonizace pomoci i vzájemné zodpovědnosti mezi donory a etiopskou vládou. Prioritní tematické oblasti ZRS ČR jsou plně v souladu se všemi tematickými „clustery“ identifikovanými EU v Etiopii, tj. přírodní zdroje, dobré vládnutí, tvorba pracovních míst a dvě průřezová témata – rovnost mužů a žen a výživa. Česká republika bude také usilovat o spolupráci v rámci EUTF a EDF. V oblastech oboustranného nebo vícestranného zájmu budou navazovány, dle možností a kapacit, projektové spolupráce s dalšími donory, např. s Izraelem (na základě Memoranda o porozumění v rozvojové spolupráci) apod.

3. Podmínky realizace programu spolupráce

3.1. Podmínky realizace v zemi

Podmínky realizace rozvojové pomoci České republiky v Etiopii upraví Memorandum o porozumění mezi vládou České republiky a vládou Etiopské republiky/ Ministerstvem zahraničních věcí České republiky a Ministerstvem financí a ekonomické spolupráce Etiopské republiky. Etiopská strana se v memorandu zavazuje zejm:

- osvobodit zboží a služby financované z českého příspěvku, jakož i veškeré vybavení, materiál a práci v rámci provádění dohody od cel, daní a jiných povinných plateb a poplatků;
- osvobodit české realizátory rozvojových projektů vyslané do Etiopie v rámci tohoto programu i jejich rodinné příslušníky od cel, jiných daní a dovozních přírážek při dovozu zboží osobní potřeby,
- usnadnit vstupní a výstupní celní odbavení těchto osob, věnovat pozornost otázce zkrácení čekacích dob na jejich vstupní víza a povolení (pracovní, pobytová) a zajistit jim příznivé zacházení.

3.2. Monitoring a evaluace

Monitorování projektů a evaluace naplňování programu jsou základními předpoklady pro průběžné informování všech aktérů o průběhu a výsledcích spolupráce v potřebné míře i kvalitě. Tyto procesy se budou řídit ustanoveními obsaženými ve Strategii ZRS a v Metodice projektového cyklu dvoustranných projektů zahraniční rozvojové spolupráce. Výsledky monitorování a zejména evaluací budou zásadním podkladem pro komplexní vyhodnocení rozvojových aktivit, pro rozhodování o další spolupráci s Etiopií na strategické, programové i projektové úrovni a pro následný komplexní systém řízení, který bude výsledky vázat na strategické cíle.

Při průběžném monitorování a vyhodnocování rozvojových aktivit stanovených tímto programem bude uplatňován postup zaměřený na výsledky („result-based“), takže výstupy a cíle jednotlivých projektů budou sledovány jako prostředek pro efektivnější řízení a flexibilní nastavení potřebných změn dle měnících se podmínek realizace a nabytých zkušeností (ve smyslu „learning by doing“). Monitorování všech rozvojových aktivit ČR v zemi bude prováděno pracovníky zastupitelského úřadu ČR v Addis Abeba, v případě projektů ČRA pracovníky České rozvojové agentury, a to 1 – 2x ročně. ČR bude usilovat o společné monitorovací mise s etiopskými úřady, realizátory a partnery rozvojových aktivit. Výstupem monitorování budou monitorovací zprávy, které budou zpracovatelem zaslány na MZV (ORS) a sdíleny dále mezi ČRA, ZÚ a etiopskými úřady. Budou také sloužit jako podklady k následným evaluacím. Pro monitoring naplňování programu budou v dvouletém cyklu revidovány hodnoty indikátorů výstupů a cílů programu dle zdrojů ověření dat (především ze strany partnerských etiopských úřadů).

Předmětem evaluací bude posuzování dlouhodobých dopadů a přínosů rozvojových intervencí v Etiopii dle mezinárodně standardizované metodiky OECD a se zaměřením na jednotlivé tématické oblasti definované ve Strategii ZRS relevantní pro tento program. Vyhodnocováno bude v tomto kontextu rovněž vztahení výsledků k naplňování udržitelných rozvojových cílů (SDGs) pojmenovaných v tomto programu. Posuzováno bude také geografické, resp. regionální zacílení programu. ČR bude usilovat o zapojování a posilování etiopských evaluačních kapacit.

V průběhu každého roku implementace tohoto programu se uskuteční na MZV jedna až dvě konzultace mezi MZV, ČRA a popř. dalšími relevantními implementátory programu, jejichž cílem bude průběžný konsensus nad naplňováním programu a jeho očekávaných výsledků a včasná reakce na případné zásadní problémy.

Ve střednědobém horizontu bude možno provést adaptaci programu tak, aby co nejlépe reagoval na potřeby etiopské strany a maximálním způsobem zohlednil výsledky evaluací a jejich doporučení.

Před uplynutím platnosti programu vypracuje ZÚ a ČRA ve vzájemné součinnosti a dle gesce jednotlivých rozvojových intervencí pro MZV celkovou zprávu s popisem a vyhodnocením výsledků s celkovou analýzou dopadů. Zpráva bude obsahovat odůvodnění v případech, kdy nebylo stanovených cílů a výstupů dosaženo. Zároveň pojedná o tom, které nástroje se osvědčily a které ne. Zpráva bude důležitým podkladem pro závěrečné vyhodnocení programu a pro rozhodnutí o další rozvojové spolupráci s Etiopií.

3.3. Řízení rizik a zvyšování udržitelnosti

Řízení rizik je prováděno v souladu se Strategií ZRS ČR. Zásadním podkladem je strategická i projektová Analýza rizik provádění zahraniční rozvojové spolupráce ČR v Etiopii vč. výčtu nástrojů pro řízení rizik. Rizika i nástroje a opatření k jejich předcházení budou pravidelně monitorovány.

Udržitelnost rozvojové pomoci a výsledků realizovaných projektů je jedním ze základních cílů naplňování ZRS. Zvyšování udržitelnosti pak je důležitým měřítkem úspěšného partnerského rozvojového působení v zemi. K zvyšování udržitelnosti bude sloužit efektivní projektové řízení v jednotlivých fázích projektového cyklu i vyhodnocování rizik. V návaznosti na ustanovení ve Strategií ZRS ČR je důraz kladen na kvalitní identifikaci rozvojových potřeb země v souladu s příslušnými strategiemi etiopské vlády a dále na realizaci cílů a aktivit vedoucích k jejich naplnění dle stanovených pravidel.

Předpokladem je důkladná analýza účastníků a místních podmínek rozvojových aktivit a rovněž relevantní a kvalitní vstupní data. V rámci *formulace projektů* bude v této souvislosti kladen důraz na kvalitně připravenou *strategii odchodu*. Důležitým prvkem pak je důraz na co nejvyšší míru *zapojení místních partnerů do procesu přípravy a rozhodování o projektech*, se kterým pak souvisí následné *sdílení vlastnictví* výsledků rozvojových aktivit podpořené pečlivým a předvídatelným *předáním projektu* včetně řádného zaškolení příjemců. Důležitým faktorem je spolupráce a komunikace realizátora s partnery v rámci předávání znalostí, školení aj. Důležitým faktorem vedoucím k žádoucím synergickým rozvojovým dopadům je pak koordinace s ostatními dárci a realizátory v dané lokalitě i vzájemná *koordinace* aktérů v rámci ZRS ČR. Důraz bude kladen na posilování kontrolních mechanismů a závaznosti implementace doporučení vzešlých z evaluací ve strategických dokumentech ZRS.

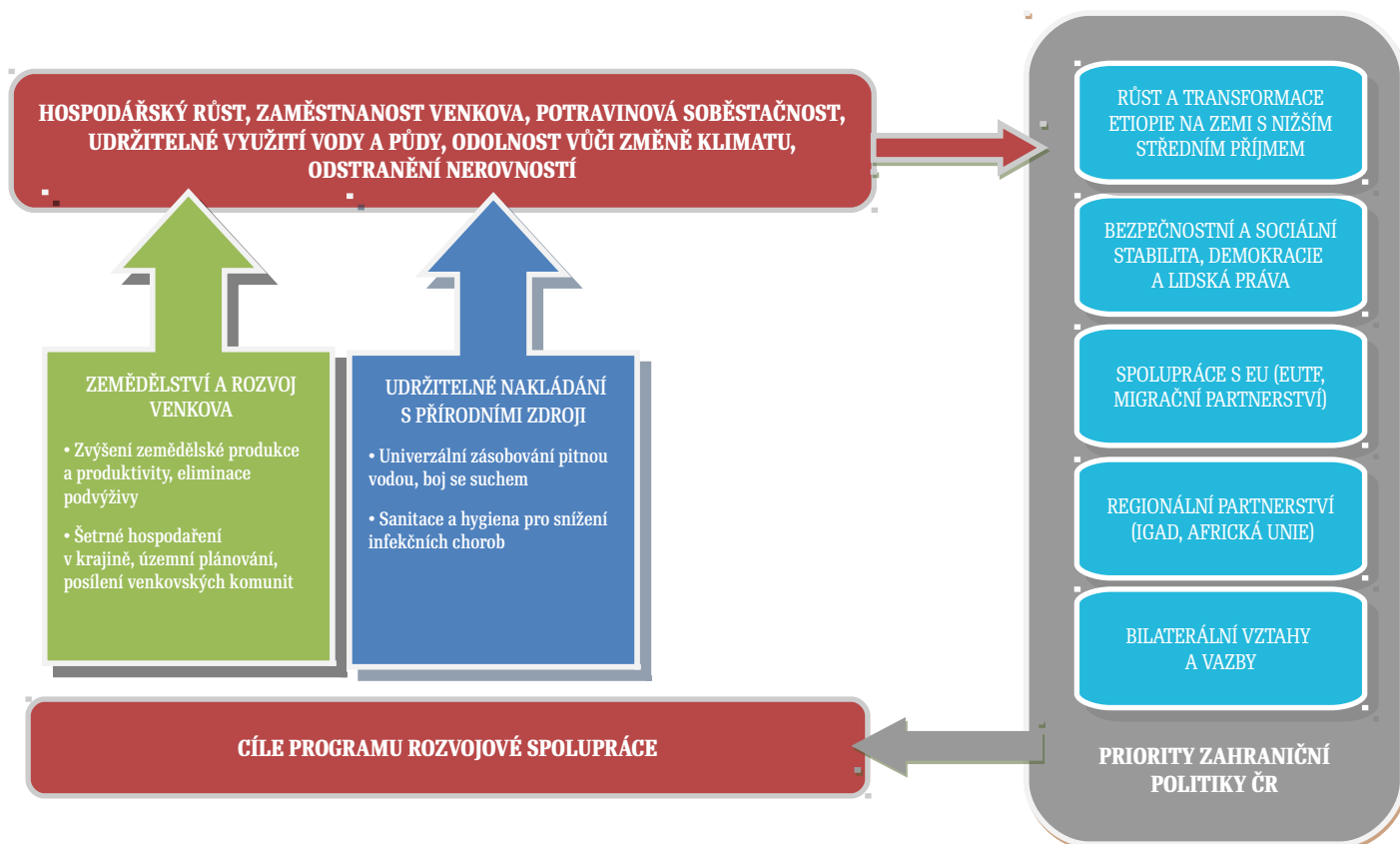
3.4 Platnost a aktualizace programu

Tento program rozvojové spolupráce České republiky s Etiopskou federativní demokratickou republikou byl uzavřen na období 2018 – 2023. Jeho naplňování bude průběžně vyhodnocováno v souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018 – 2030 a každoročními plány monitoringu a odborných evaluací tak, aby tato vyhodnocování sloužila k případnému zpřesnění plánu, bude-li to potřebné a vhodné. Nejpozději v roce 2023 bude provedeno komplexní vyhodnocení programu, na základě kterého bude rozhodnuto o další spolupráci.

4. Přílohy

4.1 Schéma programu

ETIOPIE 2018 – 2023 Program ZRS ČR

4.2 Results Matrix – Ethiopia (2018 – 2023)

Priority Areas of Sustainable Development	Results	Indicators
Agriculture and Rural Development	<p>Outcome 1: Ensure access by all people, in particular the poor and people in vulnerable situations, including infants, to safe, nutritious and sufficient food all year round in selected woredas and kebeles (SDG Target 2.1)</p> <p>Output 1.1: Ensured sustainable food production systems, increased productivity and production (T 2.4)</p> <p>Output 1.2: Increased adequate nutritional intake</p> <p>Output 1.3: Increased access and use of effective agricultural extension services</p>	<p>Prevalence of undernourishment</p> <p>1.1 Number of agricultural area under sustainable agricultural practices</p> <p>1.2 Individual Dietary Diversity Score (IDDS)</p> <p>1.3 Number of self-sustaining FTCs whose key agricultural extension services meet the pre-defined Minimum Quality Standards</p>
	<p>Outcome 2: Promote the implementation of sustainable land management in selected woredas and kebeles of Sidama and Gamo Gofa Zones (SDG Targets 15.2, 15.3)</p> <p>Output 2.1: Accepted landscape planning by officials and communities</p> <p>Output 2.2: Established and controlled protected (closure) areas by communities</p> <p>Output 2.3: Adopted practices that lead to soil and water conservation</p>	<p>Percentage of land that is degraded over total land area</p> <p>2.1. Number of kebeles covered by landscape planning and areas (ha) covered</p> <p>2.2. Coverage by protected (closure) areas (ha)</p> <p>2.3. Area (ha) under watershed management with erosion control measures</p>
Sustainable Management of Natural Resources	<p>Outcome 3: Achieve universal and equitable access to safe and affordable drinking water for all in selected kebeles of selected zones (SDG Target 6.1) Zonal preference: Sidama, Gamo Gofa (Gedeo)</p> <p>Output 3.1: water sources and distribution systems built</p> <p>Output 3.2: water schemes rehabilitated</p> <p>Output 3.3: water associations established</p> <p>Output 3.4: rural capacities in sustainable water management strengthened</p>	<p>Number of people of number of selected kebeles of selected SNNPR zones achieve access universal and equitable access to safe and affordable drinking water for all</p> <p>3.1. Number of people serviced by water distribution systems built</p> <p>3.4. Number people serviced by water schemes rehabilitated</p> <p>3.5. Number of self-sustaining associations with approved articles established</p> <p>3.6. Yearly balanced or surplus budgets of water associations (after 2023)</p>
	<p>Outcome 4: Achieve access to adequate and equitable sanitation and hygiene for all and end open defecation, paying special attention to the needs of women and girls and those in vulnerable situations all in selected kebeles of selected zones (SDG Target 6.2) Zonal preference: Sidama, Gamo Gofa (Gedeo)</p> <p>Output 4.1: Improved sanitation and hygiene infrastructure and services</p> <p>Output 4.2: Improved public sanitation and hygiene behaviour</p>	<p>Number of people of selected kebeles of selected SNNPR zones achieve access to adequate and equitable sanitation and hygiene for all and end open defecation</p> <p>4.1. Number of people with access to latrines and hand washing facilities built or reconstructed</p> <p>4.2. Prevalence of diarrheal disease in selected kebeles</p>

4.3 Zkratky a vysvětlivky

CPI	Index vnímání korupce (Corruption Perceptions Index)
ČRA	Česká rozvojová agentura
DAC	Výbor pro rozvojovou pomoc (Development Assistance Committee)
EBA	Bezcelní obchodní režim „Vše kromě zbraní“ (Everything but Arms)
EDF	Evropský rozvojový fond (European Development Fund)
EU	Evropská unie
EUTF	Svěřenecký fond EU pro Afriku (EU Trust Fund for Africa)
FTC	Zemědělské vzdělávací centrum (Farmers Training Centre)
GEQIP	Národní program zlepšení kvality základního vzdělávání (General Education Quality Improvement Program)
GTP II	Druhý plán růstu a transformace Etiopie (Growth and Transformation Plan II)
HDP	hrubý domácí produkt
HND	hrubý národní důchod
IDA	Mezinárodní rozvojová asociace (International Development Association)
IGAD	Mezivládní úřad pro rozvoj (Intergovernmental Authority on Development)
LDCs	nejméně rozvinuté země (Least Developed Countries)
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals)
MLP	Malé lokální projekty
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
ODA	oficiální rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
ORS	Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci MZV ČR
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals)
SSNPR	Region jižních národů, národností a lidu (Southern Nations, Nationalities and Peoples Region)
TVET	střední odborné vzdělávání (Technical Vocational Education Training)
ZRS	zahraniční rozvojová spolupráce
ZÚ	zastupitelský úřad